

EKONOMİ ARAFTA

'Cennetle cehennem arasında bir yıl olacak' diyen Atilla Yeşilada, 'Türkiye de dünya gibi can sıkıcı bir yıl geçirecek. Çünkü ne Ankara ne de iş dünyası bizi iyi senaryoya götürecek kafa yapısına sahip

2016'ya bakış

RECEP ERÇİN

Aydınlık

TÜRKİYE ekonomisi açısından 2015'in devaluasyon yılı olduğunu dünki gazetemizde yazdık. Ekonominin 2016'da nasıl bir yol izleyeceğini ise para piyasaları uzmanı, ekonomist Atilla Yeşilada'nın yönetimindeki İstanbul Analytics değerlendirdi.

2016'nın Türkiye ekonomisi açısından "cennet ile cehennem arasında, arafta bir yıl" olacağını ifade eden Yeşilada, üç farklı senaryoyu şöyle anlattı:

Yüzde 50 ihtimali olan uzlaşmaya dayalı temel bir senaryo, Türkiye'yi gelişmekte olan ülkelerden pozitif anlamda ayıracak yüzde 20 ihtimali olan şanslı senaryo ve "yol bitti" adını taşıyan yüzde 30 ihtimali kötümser senaryo.

2016'da Türkiye'nin de dünya gibi can sıkıcı bir yıl geçireceğini öngören Yeşilada, "Gerisine şans karar verecek, çünkü maalesef ne iş dünyası ne de Ankara bizi kötü senaryodan iyi senaryoya götürecek kafa yapısına sahip" dedi.

TEMEL SENARYO

Temel senaryo oldukça sıkıcı. Ekonomi yüzde 3 civarında büyüyor ancak. Çünkü bütçe cephesinden gelen genişletici gelir akımları, siyasetten gelen moral bozucu haberler, dış finansal koşulların sıkışması ve yılın ikinci yarısında para politikasının zoraki sıkışması ile tamamen bertaraf oluyor.

Bankaların da regülasyonlar ve TL mevduat eksikliği nedeniyle kredi verme kapasitesi sınırlı kalıyor. İhracat, doların değer kazanması ve Rusya'nın yaptırımları nedeniyle büyümeye fazla bir katkı yapmıyor. Cari açık, dolar GSYH'nin hiç değişmemesi nedeniyle yeniden yüzde 5'e çıkıyor, fakat finansman sıkıntısı yaşamıyoruz.

Merkez Bankası, yılın ikinci yarısında parasal tedbirler olsa da, enflasyonda oluşan katılığı kırmak zaman alırken, emtia fiyatları yeniden yükselmeye başlıyor ve TÜFE yılın yüzde 7.5 civarında tamamlıyor. Bütçe açığı ise yaşanan vergi gelirleri ve öntü alınmayan harcamalar yüzünden milli gelirin yüzde 1.6'sına kadar tırmanıyor. Özetle, "idare ediyoruz işte."

ŞANSLI SENARYO

"Şansızın yaver gitti" senaryosunda ise politik soklardan durulması, mesela açılım sürecine geri dönüşü ve Suriye'de ateşkesin kalıcı olması kadar küresel finansal akımların yönünün yeniden gelişmekte olan piyasalara (GOP) çevirmesi önemli rol oynuyor.

Türkiye AB ile daha da yakınlaşıyor ve hükümet reform takvimine sadık kalıp, içeriğini dolduruyor. Bu şartlar altında Merkez Bankası, uzun süre ek sıkılaştırma yapmak zorunda kalmazken, düzenlenmiş ortamı sayesinde sabit sermaye yatırımlarından ilk senaryoda hesaba katmadığımız bir katkı geliyor milli gelire. Siyasal ortamın rahatlaması ve bankaların dışardan daha kolay borçlanması sayesinde, kredi hacminde büyüme yeniden başlıyor ve özel tüketim de katkı sağlıyor. Bu senaryoda cari açık GSYH'nin yüzde 5'ini biraz aşabilir, ama TL'nin değer kazanması sayesinde enflasyon yüzde 6.5-7'lere kadar gerileyebilir. Büyüme ise yüzde 4.5'a çıkabilir.

YOLUN SONU!

Kötü senaryo ise gerçekten kötü, "yıllardır yalpalayarak üstünde gittiğimiz bu "idare etme" yolu bitiyor.

Siyasal soklar ekonomik güveni vuruyor. Mesela, Suriye'de savaşa fiilen müdahil oluyoruz, veya yaz aylarında başkanlık meselesi yüzünden bir erken seçim gündeme geliyor. Küresel düzlemde kredi sokları piyasaları sarstıyor, ya da FED dört faiz artırımını yapıyor, Türkiye gibi çok borçlu ülkelerin finansman maliyetlerinin hızla yükselmesine neden oluyor. Bu durumda büyüme yerine resesyona kadar giden bir yavaşlama söz konusu olabilir.

Cari açığın daralacağı kesin, ama enflasyonda soru işaretleri oluyor. Bir yandan daralan iç talep ve yükselen faizler enflasyonu baskılayıyor, öte yandan ise senaryonun doğal uzantısı olan TL'nin değer kaybı yukarı iter.

Atilla Yeşilada

GELİŞEN EKONOMİLERDE ZOR GÜNLER SÜRECEK

2016'da küresel piyasaların nelerin beklediğini İş Yatırım Uluslararası Piyasalar-Hisse Senedi ve Türev Müdürü Şant Manukyan'a sorduk.

■ **2016'da küresel piyasalar açısından en önemli risk nedir?**

2015'e bakarak belirleyebileceğimiz 2 ana risk FED'in piyasalarda beklenenden daha fazla faiz artırması ve yuanda büyük bir değer kaybı olarak söyleyebiliriz. Ancak bir de ekonomik olmayan riskler var ki bu konuda özellikle Avrupa merkezde olacak.

■ **FED'in faiz artırımı süreciyle, yeni bir sert dalgalanma dönemi mi geliyor?**

Bu sorunun cevabı kaç faiz artışı geleceğine bağlı. Piyasalar şu anda 2 faiz artışı fiyatlanmış durumda ve faizlerin yüzde 0.835 civarına yükselmesini ön görüyor. FED ise yüzde 1.4 civarında bir öngöründe bulundu. Dolayısıyla FED'in beklentilerini realize olacağı anlaşılırsa tüm fiyatlamalar baştan

yapılacaktır. Aynı zamanda sadece finansal piyasalarda değil reel piyasalarda da borçlanma faizleri ve risk algısı değişeceğinden sert bir dalgalanma olabilir. Aksi takdirde, yani piyasanın ön görüşü doğru çıkarsa FED kaynaklı bir sorun yaşanmaz. Ancak bu zayıf bir ABD büyümesi anlamına geleceğinden iyi haber olarak yorumlanmamalı.

■ **Gelişen piyasa ekonomileri için 2016'da bir kriz öngörüyorsunuz mu?**

İçinde bulunduğumuz noktada tüm gelişen piyasaların aynı sepete koyamayız. Emtia üreticileri yani Rusya, Brezilya, Azerbaycan gibi ülkeler 2015'de zaten kriz yaşadılar demek mümkün. Öte yandan Hindistan gibi ülkeler 2 yildir hazırladığı için rüzgân daha rahat göğüsleyebilecek durumda. Çin yavaşlamaya devam edecek ve küresel ilköde hem daralacak hem de fiyatı artacak. Bu gözle baktığımızda kriz olmasa bile zor günler ve sermaye çıkışları devam edecek diyebiliriz.

Şant Manukyan

Sanayicilerin endişesi jeopolitik gelişmeler

İSTANBUL Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** da, Aydınlik'a yaptığı değerlendirmede, sanayi ve üretim kültürüne odaklanılmasının 2016 yılı için umut verici olduğunu belirtti.

Türkiye ekonomisi ve sanayici için 2015'in çok kolay bir yıl olarak hatırlanmayacağını ifade eden Bahçivan, "2016 yılına daha iyimser ve umutlu girmemizi sağlayan bazı işaretler söz konusu. Bir reform döneminin başlangıcıydı. Bu döneme sanayileşmenin ve nitelikli üretimin hedeflenecek olması, hayatı üretimin geçen biz sanayiciler için 2016 yılını çok daha anlamlı kılacak" dedi.

Değerlendirmesinde "Ekonominin en önemli lokomotif olan büyük kamu yatırımlarında ciddi bir hareketlilik olacağını ve bunun da sanayi sektörümüz açısından çok önemli bir dönemin kapısını aralayacağını düşünüyoruz" ifadelerini kullanan Bahçivan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Türkiye ancak bu sayede vizyoner ve küresel ölçekte rekabet şansına açık olan alanlarda yatırımları çekebilir.

Diğer yandan Avrupa ekonomisinin toparlandığını ilişkin işaretler var. Amerika Merkez Bankası FED ile ilgili belirsizlik son bulmuş durumda. Siyasi olarak da Türkiye'nin özellikle AB ile ilişkilerinde ortaya çıkan

iyimser hava unutulmamalı. Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki ilişkilerin, uzun bir durgunluk döneminin ardından yeniden canlanmasına tanık oluyoruz.

Açılan ve açılacak olan müzakere başlıklar, özellikle serbest dolaşım ile ilgili umut veren mesajlar, başta biz sanayiciler olmak üzere tüm Türkiye açısından önemli. Elbette Türkiye'nin jeopolitik risklerin giderek arttığı bir coğrafyada olduğunu unutmamak gerekiyor. Jeopolitik konjonktürde birtakım çok olumsuz gelişmeler olmasa, 2016 yılının Türkiye açısından bu yıldıza daha olumlu geçeceğini tahmin ediyorum."

İş dünyası yeni yıldan umutlu

2015'in kasım ayında yapılan seçimlerden siyasi iktidarın çıkması sonrası iş dünyası 2016'ya daha fazla umutla bakmaya başladı. Siyasi ve ekonomik istikrarın iş dünyasına hem psikolojik hem de gerçekleştirileceği reformlarla katkısının önemli olduğunu belirten iş dünyası temsilcileri, 'ekonomiye odaklanmak için bütün şartlar elimizde' görüşünde birleşiyor. Sabancı Holding Yönetim Kurulu Başkanı Güler Sabancı yaptığı açıklamada 2015'in 'seçim' ve 'geçiş' yılı olduğunu belirtirken "2.5 sene süren seçim ve geçiş döneminden sonra, tek parti iktidarıyla şimdi 'yönetme' zamanı. Önümüzde kesintisiz dört yıllık 'yönetme' ve 'çalışma' zamanı var. Yeni hükümet tarafından ortaya koyulan reform paketleri,

AB sürecindeki gelişmeler, beklentilerin üzerinde açıklanan büyüme rakamı, Türkiye'nin jeopolitik konumu ve genç nüfusu, 2016'da Türkiye'ye dair umutlarımızı güçlendiriyor" dedi. **İstanbul Ticaret Odası (İTO)** Başkanı İbrahim Çağlar ise "2016'nın geride bıraktığımız yıla göre çok daha net geçecek olması biz iş dünyasının görüş mesafesini ve hareket kabiliyeti-

ni ciddi ölçüde artırıyor. Her şeyden önce 4 yıl boyunca seçim konuşmayacağımız bir döneme girdik. 2016 yılı Türkiye için reformlarla geçecek, kendine yeni pazarlar arayacağı dinamik bir yıl olacak kımındayım. Yeni yılın bol bol ticaret konuşacağı, bereketli bir yıl olmasını temenni ediyorum" diye konuştu. "Eğer doğru kullanabilirsek,

önümüzdeki yıllarda ortaya çıkabilecek ekonomik fırsatları değerlendirme noktasında çok avantajlı bir siyasi iklim içinde olduğumuzu özellikle vurgulamak istiyorum" diyen **İstanbul Sanayi Odası** Başkanı **Erdal Bahçivan** da "Türkiye'nin yeni bir ekonomik büyüme hikayesi yazmasının zamanın geldiğini düşünüyoruz" ifadelerini kullandı. Türkiye İhracatçılar Meclisi

Başkanı Mehmet Büyükekşi ise 2016'nın bir sıçrama yılı olacağını belirterek "2015 yılı gerek küresel ekonominin getirdiği zorluklar, gerek yakın coğrafyamızda yaşanan siyasi gelişmelerle Türkiye için ciddi bir mücadele yılı oldu. 2016 yılının ise ülkemiz ve dış ticaretimiz için daha kolay geçeceğini ve olumlu gelişmelere şahit olacağımızı düşünüyorum. Türkiye ekonomisi 2023 hedefleri doğrultusunda emin adımlarla ilerliyor. Her ne kadar 2015 yılı hem küresel piyasalarda yaşanan dalgalanmalar hem de çevre ülkelerimizdeki olumsuz gelişmeler sebebiyle Türkiye için zorlayıcı bir yıl olmuş olsa da 2016 yılının Türkiye için önemli dönüşümlerin yaşandığı bir sıçrama yılı olmasını bekliyoruz" dedi.